

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na doma 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljave naročnine se ne ozira. Uredništvo in upravnništvo je na pristavi g. K. Floriana v »Zvezdi«. Izdajatelj in odgovorni urednik Iv. Pr. Lampret. Rokopisi naj se pošljejo, če mogoče, že med tednom.

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za peti-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Ali ste že poslali naročnino za „Gorenjca“? Ako še ne, blagopolite to storiti takoj!

Kriza v slov. zadružništvu.

Vzroki krize.*)

Velik del slovenske zemlje je vinoroden. V letih 1908, 1909 in 1910 pa so bile razmere v vinarstvu dokaj nenavadne. Posledica je bila, da je ta važen vir dohodkov skoraj popolnoma odrekel. Največji reveži so danes v resnici naši vinogradniki. A tudi drugi vir naših kmetijskih dohodkov: živinoreja se vedno silno trpi zaradi zadnje suše. Živinoreja še daleko ni na tisti stopinji, kakor je bila pred sušo in ima naš kmetovalec od sedanjih ugodnih žvinskih cen prav malo koristi. Bržkone mu te visoke cene celo škodujejo, kajti slovenski kmetovalec danes ni v srečnem položaju, da bi prodajal živino, temveč je še prisiljen, isto makupovati. Za Štajersko, osobito za celjski okoliš je hmeljarstvo velike važnosti, a tudi ta panoga zadnje leto ni dala pričakovanih dohodkov. V neugodah našega kmetijstva je torej prvi neposredni vzrok slovenske gospodarske krize. Razmere pa so se poostrele, ko je iz raznih drugih, predvsem iz političnih razlogov nastala v gospodarstvu cele države neka napetost. Različni razlegi so sodelovali, da je morala na jesen leta 1909 avstroogrška banka

*) Iz zanimive brošure »Kriza v slovenskem zadružništvu«. Spisal Miloš Stibler, tajnik Zadrugne Zveze v Celju. Cena 50 vin. To aktualno brošuro toplo priporočamo.

povisati diskont od 4% na 5%. Tako se k denarnemu pomanjkanju pridruži še draginja.

Slovenske zadrugre bi imele že z bojem zoper denarno pomanjkanje in draginjo, nastalo vsled tukaj naštetih vzrokov, dovolj opraviti. Toda prišlo so še druge sitnosti. Na jesen leta 1910 je propadla nemška zadrugna zveza v Celovcu in je izguba znašala več milijonov kron. Vnemirjenje pri vseh koroških zadrugah, tudi pri takih, ki pri ponesrečeni zvezi niso bile včlanjene, je bilo veliko. Osobito so se tudi v slovenskih koroških posojilnicah vzdignile ogromne svote hranilnih vlog. Kmalu nato je šla v Ljubljani v konkurz nakupna in prodajna zadruga »Agro-Merkur«. Proti koncu leta 1910 pa je ustavila izplačevanja Glavna posojilnica v Ljubljani in je, ko se je izkazala visoka izguba, šla istotako v konkurz. Radi teh polemov je nastalo splošno vznemirjenje. Posledica je bila, da so se, posebno vlagatelji, navalili na mnoge — tudi na nezadrugne — zavode. Milijoni in milijoni so šli iz slovenskih denarnih zavodov, predvsem iz slovenskih denarnih zadrug ter so romali deloma v nemške in italijanske zavode, deloma pa tudi v nogavice in razna skrivališča.

Ko bi bilo slovensko časopisje in ko bi bili slovenski voditelji brez razlike strank v tem nevarnem času pojmovali svoje dolžnosti, bi niti radi navedenih polomov slovensko zadružništvo ne trpelo prevelike gmatne škode. Slehern razumni človek je moral vedeti, da sta v prvi vrsti le neumnost, v drugi vrsti pa nepoštenost provzročili nesrečne polome; da so taki zavodi, kakor je bila celovška zveza, Agro-Merkur in Glavna posojilnica Ljubljani le izjeme; da ogromna večina zadrug

nudi popolno varnost in se ni bati niti najmanjše izgube. Vse to so merodajni krogi vedeli, kljub temu je bilo po vseh slovenskih časopisih toliko pisarjenja o polomih, toliko napovedovanja novih polomov, da so končno celo izobraženi ljudje verjeli, da je vse slovensko gospodarstvo bankrotno. »Klerikalni« listi so se veselili neugod na »liberalni« strani, »liberalci« so zopet kazali svoje veselje, če je bilo nesrečno »klerikalno« gospodarstvo podjetje. Z enakim veseljem na polome obeh strank pa so kazali naši narodni nasprotniki. Tako je bilo zadostno poskrbljeno, da se vsako pomirjevalo delo, ki bi bilo tako potrebno, zabrani in da se na drugi strani tudi nastale neugode naslikajo nevesčemu ljudstvu v mnogo bolj temnih barvah, kakor je bil resničen položaj. Če tak, ki ne zna šteti niti do pet, si more izračunati, da mora tako postopanje od strani slovenskih političnih strank in časopisov provzročiti v slovenskih gospodarskih organizacijah največjo škodo. Izkušnja zadnjih mesecev uči, da zadene ta škoda vse zavode brez razlike strank.

Strankarsko politično agitacijo v slovenskih zadružnih organizacijah je smatrati za poglavitni vzrok sedanje krize, zato je treba to točko pogledati nekoliko natančneje. Ozmimo se nazaj na početke slovenskega zadružništva. Naše zadružništvo spada med najstarejše na Avstrijskem. Že v sredini prejšnjega stoletja se je začelo pri nas zadružništvo vdomečevati in je takom par desetletij doseglo naravnost lepe uspehe. To je prva doba našega zadružništva, doba, v katerej strankarska politika na slovensko zadružno delo ni imela vpliva. Ta doba traja skero do konca prejšnjega stoletja.

PODLISTEK.

Milogaž Razkolnikov:

Dijakom-abiturijentom!

V življenje stopate zdaj vedrih lic, pogum kot strelo v srcih kujete — in nove nade snujete.

In solnce zdaj, vam je ime — poklic, a ravno ta bo bičal hrbte vaše, v življenju svoje dal vam bo pajdaše —

saj ž njim skrb hočte rdečih nogavic — ker v krvi tisočerih brodi, ko pod pazduho krog jo vodi zlodij —

boj za obstanek, ha, poklica — klic — vse gubasto in zlobno mu je čelo, ko z levo nudi — govno, z desno — zdelo ...

Nestanovitni ljubici.

Kakor zrno zlato v polje pade v dušo — misel, kakor žito težkoklasno se rodi iz nje mi — pesem.

A med žitom mak zardeva — i bolest iz misli vstane, ki mi ti jo seješ, deva, na srca poljane ...

Z. M. L.:

Makso.

Dekončala sta svoje študije in stopila sta v svet zdravih, naprednih nazorov. Vesel ju je bil narod, vesel so ju bili domači naprednjaki.

Sedela sta Makso in Josip in se gledala v srce, v dušo.

«Glej!» je povzel Makso, «mladina bova vodila, učila jo bova, kakor uči mati svoje male. Neustrašeno in blago bova odgajala te mlade in bova jim, ne pedanta, ampak dobrohoteča prijatelja!

Ne vem kaj zasluži človek, ki izpreminja svete svoje nazore? Ne, se niso značaji! Svojim učencem ostanem vedno prijatelj.

O političnih svojih nazorih ne govoriva, ker ti so trdni, morajo biti!»

Svete prisega sta delala, da se jima je čudil svet, pila sta mnogo in pela:

«Mi ostanemo, kar smo!»

Razšla sta se, narazen so ju vodila pota za krubom. Pa smejala sta se vsem bojem, ker bili so lahki po oni sveti prisegi pri vinu!

Makso se je ženil in oženil! Blondinka, velika in lepa je bila njegova žena. In po oni sveti zavezi se je ravnal Makso: njegova soproga je bila zdravih, naprednih nazorov.

Smejala so se pri vinu in čaju, legli so po kanapejih in obnavljale so se svete prisega.

«Ti čuješ, Josip, veš, kako je bile one čase tam na bregu bistre Save. Bila sva se mlada, a dobro se spominjam! Lovila sva ribe in obilen je

bil najin lov. Mimo pa je prišel starec, dolgonivo brado je imel, in si opazil, kako solzno je bilo njegovo oko, ko je zrl na naju!

Ispregovoril je starec z veliko, resno besedo.

«Ti, mene je bilo strah, se še spominjaš, kako mi je bilo srce! In tebi?»

Temna je bila soba in grozna, skrivnostna. Malomarna je bila svetloba zastrte svetilke. Ležali so po kanapejih težkih misli, dobre duše, da, rekel bi, nedolžne.

Tako čiste so bile se tiste, a Makso ta je stal na razpetju, ne vem, kakšnih misli je bil?!

«Da, sedaj sta tu, neizkušena in srečna; pa me glejta tu za temi temnimi valovi, ti varajo človeka! Vabljiyi so, slisiš, kako sumljajo, to so sirene; prijetni so, dokler si mlad in neizkušen! Pa če stopiš od brega, stopiš na cesto. Kam? Vzel si v roke orodje in si utrdil pot, značajno, moralno; pa si šel po poti naprej in nisi pazil, kaj si delal. Zapeljala te je cvetka na trati, prestopil si ceste in hajd na trato! Prijetnejše pa je bilo na trati pri cvetki in ostal si tam in srkal njen sladki med! Cesta pa je ostala zapuščena!»

Ne vem, ali sva se smejala, ko je to govoril, razumela ga nista.

A meni je bilo težko pri srcu in tisti dan je bil zame izgubljen.

Poznal ga nisem dobro, ker v naše kraje je prišel le redkokdaj, a še vedno ga vidim:

«Zapeljala te je cvetka na trati, — prestopil si ceste in — — —!

Krog leta 1900 se je začelo združništvo izrabljati v strankarskopolične namene. Začele so se ustanovljati centralne organizacije, ki so se smatrale kot last te ali one politične stranke. Tako smo sčasoma prišli v položaj, da so v enem in istem ozemlju »delovale« 3, deloma celo 4 slovenske (in sicer na Goriškem), v enem slučaju pa 3 slovenske in ena hrvaška zadruga zveza. Iz centralnih organizacij se je pričela krog posameznih zadrug agitacija v svrhu pridobivanja novih članic. A to bi se ne bilo najhujše, temveč najslabše na celi stvari je to, da so se začele ustanovljati konkurenčne zadruge. Čisto vrsto vasi imamo danes na Slovenskem, kjer obstojita ali dve posojilnici ali celo dve mlekarne. Da take konkurenčne zadruge ne morejo prosperovati, o tem nas je izkušnja zadnjih let pač dovolj poučila. Radi medsebojnega hujskanja primanjkuje takim konkurenčnim zavodom domačih vlog ali pa si izkušajo iste pridobiti s pretirano visoko hranilno obrestno mero. Za dolžnike se konkurenčni zavodi v mnogih slučajih naravnost trgajo, kar stvari gotovo ne koristi. Centralne organizacije v svoji kratkovidnosti podpirajo te konkurenčne zavode in tako imamo danes celo vrsto posojilnic, ki so prezahtevne, kar bi se nikdar ne smelo zgoditi, kakor nas zadnja kriza uči. Vobče je pri posojilni zadrugi kakor tudi pri centralni organizaciji v kreditnem in revizijskem poslovanju vprašanje, ali je ta in omi posel za to in ono stranko koristen ali škodljiv, naravnost odločilno. Razume se, da mora pri takem postopanju stvar sama trpeti največjo škodo.

Vzroki krize so torej dvojni. Prvi neposredni: Slabe letine, polomi, hujskanje. Drugi posredni: Izrabljanje združništva v strankarskopolične namene.

Gospodarski del.

Podraženje tobaka.

S 1. julijem je stopila v veljavo nova tarifa za smodke, svalčice in tobak, ki bo avstrijsko prebivalstvo veljalo 76 milijonov novih davkov na leto. S to težko zapuščino je obremenil Bie nerthov kabinet avstrijsko ljudstvo tik pred svojo demisijo. Najklavnejše smodke in najzanimarnejše cigarete je vlada podražila kar za 50 in 100 odstotkov, čim finejša pa je vrsta, tem manj se percentualno podraži.

Podražile so se:

Cigarete:		od 1 na 2 vin., torej za 100%	
drame	2	3	50
športne	2	3	50
dalmatinske	3	4	33
damske	3	4	33
hercegovinske	4	5	25
memfis	4	5	25
sultanske	5	6	20
štambulske	6	7	18

Molčala je žena in Josip, tudi Makso je umelknil.

Predramila se je muha na steni, zabrenčala je po sobi, obstala in zavladala je mučna tišina — — —

Hreščeče je zajokal dojenček in molče, brez poslova so se razšli.

Zgledilo se je, da so prišle velike zadrege in Makso je mislil; če je mislil!

To je bil njegov prvi korak s pota!

Vabljava je bila nežna cvetka, polna medu, in Makso je poželjivo stegnil roko po prepovedanem sadu!

«Nekoč sem jim pa bil vodnik, onim na cesti, ki stopaje trdno.»

Čudno je bilo Maksu, najraje bi se vrnil tja na bele ceste in zopet bi gledal presto v svet.

In kako vesel bi bil!

Da, vse je izgubljeno, blato sega do pasu!

Pa vodnik si jim bil, strog in neutolažen, sedaj pa ti sega tuje blato do pasu. Se še spominjaš, ko sem ležal na črnih vrečah pijan, pa si se smejal. Prešern je bil tvoj smeh in celo zaničljiv. Nekaj si govoril, Makso, pa sem pozabil. To je bilo na oni trnjevi meji, prvo leto, ko si ti z ene noge stal v tujem blatu.

Takrat, ko se je godila ta strašna povest, sta bila Makso in Josip ločena.

Čul je mnogo o svojem prijatelju in jokaj je.

Zapihal je nekak čuden veter tam od zahoda in nagnil je roževa cveta skupaj.

Smodke:

	od 3 na 4 vin., torej za 33%	
dolge	5	6
kratke	7	8
portorike	8	9
rozite	8	9
braziljke	10	11
kube	10	11
viržinke	12	14
operas	14	16
britanike	16	18
trabuke	18	20
regalite		

Šestinsedemdeset milijonov hoče vlada na leto več za tobak, in sicer petdeset milijonov za cigarete in trinajst milijonov za cigare. — Lepi časi se nam torej bližajo!

Beljši komis. Cesar je določil, da dobe vsaki boljši komis, kot je bil dosedanj. Dobili bodo vsak dan 700 gr. kruha (dozdaj 840 gramov), napravljene iz ržene moke, ki je bolj očistena otrobov, kot dozdaj. Tak kruh bodo dobivali, ko porabijo moko, ki jo še imajo, pri armadnih zborih št. 1 do 15, 16. armadni zbor pa dobi komis iz pšenične moke.

Mostna hranilnica v Kranju. V mesecu juniju 1911 je 277 strank vložilo 105.362 K 82 vin. 281 strank je dvignilo 74.813 K 91 vin. 13 strankam se je izplačalo posojil 19.550 K. Stanje hranilnih vlog brez kapitalizovanih vložnih obresti 4.823.874 K 01 vin. Stanje hipot. posojil 3.100.963 K 71 vin. Stanje občinskih posojil 484.858 K 01 vin. Denarni promet 396.574 K 11 v.

Mostna hranilnica v Radovljici. V mesecu juniju 1911 je 204 strank vložilo 104.935 K 04 vin., 178 strank vzdignilo 94.044 K 27 vin. 9 strankam se je izplačalo posojil 26.900 K — vin. Denarni promet 557.277 K 65 vin.

Mostna hranilnica v Kamniku. V mesecu juniju 1911 je 164 strank vložilo 42.453 K 36 vin. 143 strank vzdignilo 33.887 K 35 vin. 5 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 5.900 K. Stanje hranilnih vlog 2.042.513 K 22 v. Stanje hipotečnih posojil 1.539.400 K 15 vin. Denarni promet 192.717 K 68 vin.

Tedenski sejum v Kranju dne 3. julija 1911.

— Cena od kilograma žive teže: 1 krono za pitane vole domače, 88 do 90 vinarjev za domače srednje pitane vole, 80—82 vinarjev za nepitane domače vole, 00—00 vinarjev za bosansko goved, 1 K do 1 K 16 vin. za teleta in 1 K do 1 K 44 vin. za prašiče za rejo, 1 K do 1 K 10 vin. za pitane prašiče. — Pšenica K 12-50, proso K 8—, rž K 9—, oves K 10—, ajda K 9—, repno seme K —, detelno seme — K do — K, fižol, ribničar K —, mandalon K —, koks K —, krompir K 4— za 50 kg. — Prignalo se je 151 glav domače goved, — glav bosanske goved, — glav hrvaške goved, 14 domačih telet, 354 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, 2 ovci. Od prignane živine je bilo za mesarja: 70 glav domače goved, — glav bosanske goved, 9 domačih prašičev.

Izšla je zanimiva razprava

Mozes ali Darwin?

Solsko vprašanje. — Stane 70 vin. Dobiva se v tiskarni Iv. Pr. Lampret v Kranju in v knjigarnah.

Približala sta si in se poljubila v prijateljski pozdrav.

Hotela pa je narava, da se posegli nasprotni elementi in cveta sta se odtujila, čimdalje sta si bila, tem ljubše jima je bilo.

In eden teh cvetov se je osul. Drugi pa je kluboval zlobnim viharjem!

Pa slučaj je nanese, da sta se zopet našla na dolgem potu.

Nista se izognila drug drugemu, stopila sta vstric in korakala molče isto pot.

Makso se je zabaval na tej poti in njegov sodrug je bil sam, zapuščen; prezirali so ga.

«In pridružim naj se jim; glej, kako so veseli. Ah, ta preteklost brani. Zakaj ni branila njemu; vesel je in pije!»

Pa pridejo ljudje po istem potu, po našem, in videli nas bodo. Zlobni so in posmehljivo reke:

«Nekdaj so nas vodili in glejte jih izvržence! Pa ta samota, ta zapuščenost, ne!»

Molče je ponudil roko Maksu in njegovim, pa sram ga je bilo.

Umazani so se zdeli samim sebi, pa te preklete vino!

Polegli so po trati, trgali tiste cvete, tako mamiljive in duhteče.

Hodili so mirno preprosti ljudje:

«Glejte naše bivše vodnike!»

Minilo je leto.

Castiljivi gospodje, v dolgih suknjah so bili gospodarji.

Umetnost in književnost

Zgodovina novejšega slovenskega slovstva. II del. Doba narodnega prebujenja. (1848—1868). Spisal Ivan Grafenauer. Str. VIII + 475. Cena: broširan izvod po 6-20 K, vezan po 7-20 K. — Pisatelj podaja v uvodu kratek politiski in kulturni pregled ter razpravlja o časopisju in književnih društvih, kakor tudi o literarnih bojih za kritiko in zoper pretirano ozkosrčnost. Potem govori o starejšem pisateljskem rodu (dr. Ivan Bleweis, L. Jeran i. dr.), o začetnikih novega časa (e. pr. L. Toman, Fr. C. gnar, Mat. Valjavec, Jan. Trdin, Ant. Jančič). Zlasti obširno obdeluje Franca Levstika in Smona Jenka. Nastopno poglavje je posvetil mlajšim pripovednikom (Fr. Ejavec, Val. Zarnik, Jan. Mencinger) in pesnikom (Ant. Umek, Greg. Krek, Jan. Bile, Ivan Vesel-Vesnin i. dr.). V dodatku prinaša pregled znanstvene proze. — Knjiga je zanimivo pisana in pregledno sestavljena; pisatelj se je omejil na najvažnejše pisatelje in pesnike one dobe in podal kratko vsebino njih najglavnejših, najbolj znanih del. Kakor nam pričajo opazke pod črto, je vestno uporabil vse gradivo, kar mu ga je bilo na razpolago. Nasikal nam je milje, iz katerega so izšli in v katerem so se gibali tedanji naši sloveseniki in točno označil medsebojno odvisnost in medsebojne vplive. Delo priporočamo vsakemu, ki se hoče poučiti o preznimivi dobi našega narodnega prebujenja. P.

17 50—22

ki hoče pospeševati kožno nego, ki hoče izgubiti pege, ter doseči nežno mehko kožo in bel teint, se umiva le z

Dama

Steckenpferd lilijine mlečne mlie
(znamka Steckenpferd)

tvrdke Bergmann & Co.,
Tešin ob Labi. Komad po
80 v se dobi v vseh lekarnah,
drogerijah in trgovinah s
parfomom i. t. d.

DOPISI.

Iz Javorij nad Škofjo Loko. Tudi pri nas je razžarila zadnja volitev naše o teh stvarih se bolj nevedne ljudi. Posebno je privzdignila našega fajmoštra, njegovo kuharico in še več drugih žensk. Od začetka je prav dobro kazalo za Strojceva, a zadnje nedelje je kar treskalo s prižnice o brezvercih, o večnem pogubljenju vseh tistih, ki ne bodo volili Čoča. In ker to ni pomagalo, se je pa še strašilo ženske, kako jih bodo moški zapuščali, če zmagajo liberalci ali brezverci. In slo je vse na lov. Peterc, orgljareček, ki je pa moral pred nekim volicem tudi bežati, potem fajmošter, kuharica in še mnogo drugih, mesto katerih nosijo žene hlače. Pa kljub temu ni bilo vse pokorno. Javorska občina, do zdaj brez vsakega nasprotnega glasu, oddala jih je zdaj okrog 30. Tudi to strašilo ne bo vedno držalo. Le pomislite, Javorčanje, o svoji občini! Je zdaj kaj drugače, ko ni več županstva v farovžu? Nič, vse je po starem, tudi svet zakon je še ravno tak, kot je bil in bo ostal, če bo tudi enkrat izvoljen Strojce in ne več Čoč. Kaj mislite, da je Čoč res tak svetnik? Pojte, pojte! — Njemu je le za plačo, ki jo vleče na Dunaju. Ker

Vino je teklo raz mizo, ki se je šibila pod težo tehničnih jedil.

«Ti, danes leto sva jedla krompir v oblicah in mlečen riž, tebi in meni to grizao malo diši. Kaj ti nisem pravil le za mano, v boj za trebuh!»

S prešernim smehom sta se smejala Makso in Josip.

Le ena je ostala in ta je bila: Zalika, njegova žena.

Dobra duša, nisva si bila neprijatelja.

Leo:

Stava.

Pri «Pavletu», v mali vasi na Gorenjskem, je veselo življenje. Delopust je in vaščani se vračajo s semnja, iz bližnje vasi. Iz ene gostilniške sobe se čuje hreščeča harmonika, z druge pa glasno, hripavo govorjenje gostov.

Posebno živo je postalo, ko se je raznesla vest, da pride drugi dan škof iz bližnje vasi, kjer bo imel birmovanje, v domačo vas pregledat cerkev-podružnico.

Občani v tem kraju so se ravno po starih tradicijah in zato so obžalevali, da se je vest o škofovem prihodu tako pozno raznesla. Hoteli so postaviti mlaj, velik kot vaški zvonik in na njega poviti mogočno zastavo, ki naj pozdravlja cerkvenega dostojanstvenika in priča o ugledu domačega kraja.

«Ura je pet,» pravi Tine, «in nemogoče je postaviti mlaj. Eno uro od tu je gozd. Več ur se

bi pa brez duhovnov ne bil izvoljen, se poteguje in peha tudi za duhovske plače. Mar so njemu ceste, železnice in kmetijske potrebe. Mislite, da je našemu fajmoštru res toliko za naše duše? Le verjemite, da mu je veliko več za svitlo kronice, katerih že ima lepo vsoto v Ljubljani. On, kot večina duhovnov, se le boji, da bi se enkrat ne uredile cerkvene zadeve, da bi tudi vi, kmetje, vedeli, koliko premoženja ima cerkev in kam gre. Vidite, tega pa ti gospodje ne marajo in se boje, ker potem bi imeli tudi vi kaj govoriti. Zato pa take grožnje in strašilo, da bi vi se ostali v temi in da volite take moze, ki delajo prav dobro za te gospode, prav slabo pa za vas. Pa, kakor slišimo, so drugod vse drugače volili in je ta moč, ki so jo dosedaj imeli, zelo pri kraju. Nasprotniki od Čoča in dr. Sušteršiča imajo na Dunaju gotovo ste glasov več kot ti in bodo lahko sklenili, kar bodo hoteli. Ni se pa treba bati, da bi kaj takega naredili, kar bi bilo kmetom v škodo; tega ne. Tudi matere lahko mirno spe, njih moze ne bodo kar od njih leteli in drugih iskali. Tega se ne bojte, ne bo nikdar tako, kakor vas farbajo ob volitvah v cerkvi in drugod. Pred tremi leti ste se pokazali kot moze, ko ste vzeli županstvo iz farovža in župnika niti volili niste več. Verjemite, da bi bilo tudi zdaj veliko bolj možato, ko bi ne bili slekli hlač in se bali praznega nič kot otroci pred parkljem. Zakaj pa plačujete župnika, če ne za to, da opravlja cerkvena opravila in da pride k vam, če ga zahtevate. Volitve pa imajo svojo posvetno pot, kako se naj uredi davki, kje se naj delajo železnice, ceste in še druge tako. Drugič se ne dajte begati in strašiti, tudi od vaših žen ne. Imajte jih radi in bodite skrbni četnje, a pri volitvah pa ostanite moze, da se ne bodo ravno tisti, ki so vas pregovorili, norca delali iz vas, da je lahko pridobiti take, ki nimajo hlač in da bo začel kupčevati s krikami Osojnikov Urban, če ne bo drugače, ker upa na dobro kupčijo. Tega ne pustite in pokazite drugič, da ste moze, ki tudi kaj mislite.

Novice z Jesenic.

Zopet samomor. V ponedeljek zjutraj se je v šetališču »v Hrenovcah« ustreliš 18 letni mesarski pomočnik, doma iz Trzina. Vzrok baje zopet nesrečna ljubezen. To je v kratkem času že tretji mlad samomorilec. Človek bi mislil, da se nahaja nekje v Londonu ali v Parizu, ne pa na katoliških Jesenicah.

«Delavska stranka in ljudska stranka smo mi in samo mi,» tako se derejo zlasti naši klerikalci. Kaj pa privede ta delavska stranka ubogim delavcem? Nič in prav nič! Še poštenega stanovanja ne. Evo dokaz! Pri zadnji seji bratovske skladnice je poročal načelnik, da je dobilo načelstvo poziv od zgoraj, da mora premoženje bratovske skladnice založiti v vrednostne papirje in podjetja itd. Izrekel je mnenje, naj bi se sezidalo nekaj hiš za delavska stanovanja. Tovarna da pismeno jamstvo, da bi se ta denar obrestoval po 4 odstotke, v slučaju pa, da se izvede državno starostno zavarovanje, povrne tovarna ves denar, oziroma kupi hiše za isto ceno, tako da je vsaka izguba tu izključena. In kaj sta storila klerikalna delavska zastopnika? Izjavila sta, da sta proti temu, da bi se zidalo delavska stanovanja. Torej, delavci,

rabi, da se smreka poseka in odstrani lub. Potem je je treba som pripeljati in kdo je bo mogel potem pravočasno postaviti.

«Tine,» odgovarja Tonček, «do polnoči si upam postaviti mlaj.»

Tine je bil oženjen. Bil je mogočen, kumeten bolj kot vsi, prvi svetovalec in posestnik srednje vrste. Rad se je bahal s svojo zmoglostjo in zato je bil vedno pri stavah, akoravno je destikrat pogorel.

Tonček, poglavar fantov, pa je bil pretkan in zvit. Znal je vleči ljudi in korajža mu je destikrat pomagala do uspeha.

«Veš kaj,» reče Tine Tončku, «poglej, za K 100— sem prodal tele na semnju. V zastavo jih dam proti K 10—, da vsi fantje skupaj ne morete do polnoči postaviti mlaja.»

«Velja,» govori Tonček, «ovo K 10—, samo kje smemo posekati drevo?»

Tine: «Najvisjo smreko v mojem gozdu vam odstopim.»

Tonček: «Dobro, velja!»

Slava je držala. Precej vinjeni Tine je oddal denar krčmarici. Iste je storil Tonček. Prvi je pil dalje, Tonček pa je z ukanjem sklical fante in z radostjo se se lotili dela. Pravo amerikalansko živahnost so razvili. V divjem teku so se peljali v gozd. Podrli so 18 metrov visoko smreko, jo otesali, spravili na voze in jo pripeljali v vas.

Vse je bilo po koncu in ljudje se ugibali, kdo bo dobil stavo.

Tinetu je bilo tesno pri srcu. Tele je prodal, ker rabi denar za gospodinjstvo in če izgubi, ne bo nehal vihar v hiši.

vidite jih vaše prijatelje, niti poštenih stanovanj vam ne privedejo! Že vedo zakaj! Kjer so slaba stanovanja tam, pride bolezen in kjer je bolezen, je pomanjkanje in kjer je beda, tam ni denarja za knjige in sploh za izobraževalna sredstva. Tako ostane ljudstvo nevedno in tega si klerikalizem želi, ker le ljudska nevednost jih se drži po koncu. Zato pa, delavci, ko bodo sedaj pri občinskih volitvah klerikalci beračili za vaše glasove, jim povejte, da jih ne poznate, kakor tudi oni vas ne poznajo.

Cista slovenska stranka! O ironija! Sami sebi se v obraz lažejo. Slovenska? Kje pa je kaj slovenskega? Ali se pravi biti to čest Slovenec, ako se ravno na poslopih zagrizenih klerikalcev blestijo nemški napisi in še celo laski, n. pr. na hotelu »Zaherlin«. Ali je to slovensko, da ravno otroci klerikalnih staršev polnijo nemško solo? Vrag vzemi tako zavedno slovenščino.

Klerikalna vzgoja naših vrlih orlov! Naši krščanski vseh kreposti polni mladeniči! Ta klobasa se vije dannadna po klerikalnih listih, posebne sedaj, ko vabijo na romanje v Ljubljano, pa so tudi kampelji, posebne naši orli. Iz zgolj ljubezni se kar med telovadbo skregaje in stepejo, da kar cunje od njih lete. Da ima pa tudi javnost priliko občudovati te izvanredne orlevske kreposti, zato sta se pa v nedeljo na vrtni veselici Ciril-Metodeve družbe dva mlada orla, ki sta obenem tudi pri tovarniški godbi, ojunčila, sta se pričela v pregoreči medsebojni ljubezni ljubkovati in častiti prav po krščansko. Da pri tem niso izostali častni naslovi, kot: barabe, binavci, smrkavci itd., se razume. Za nameček sta pa pograbila vsak svoj instrument pa sta se kresala kot za stavo. O joj, to je bil prizor za bogove. Ljubljancanom prav iz srca privoščimo tako zabavo, posebno ker se bode vršila v večjem obsegu. Načelniku naših vrlih orlov smo pa prav hvaležni, ker je prepovedal svojim telovadcem občevanje z klerikalno mladino. Take bode v naši fari vsaj nekoliko manj rekevnjačev.

Humrov ata ne dajo mirno spati pobožnemu »Slovenčevemu« dopisniku. Ta nesrečni Humrov ata trdijo, da sme človek, ki biva nepretrgoma 20 let v občini, voliti v občinski zastop. Ta nevoščljivi Humrov ata so mnenja, da dva samca ne potrebuje za kurjavo na leto 300 kron. Ta čudni Humrov ata zahtevajo sedaj v dvajsetem stoletju dostojnosti od strani občinskega gerenta? Kje so vendar tisti zlati časi, ko se je take nezadovoljnost kar enostavno posadilo na grmado. Humrova ata se pa na tako častno mesto danes ne spravi ne zlepa, še manj pa zgrda. Pa ko bi Humrov ata hoteli poveriti svoj čulo in odjadrtati tja nekam v Afriko, pa se jim menda še nič kaj prav ne ljubi, joj, to bi bilo lepo, kar z vzklikom bi se izvolilo Čibulja za župana, Krivec bi bil podžupan, Karleček tajnik, Repek pa blagajnik. Jesenice bi postale vse prej kot slovenske, in božji blagoslov bi plaval nad nami na vekov veke. Amen.

Ga ni, pa ga ni! Ne Čiča, ne Furlana, ne Nemca, ne Taljana, da bi bil vsaj eden, tako je jamrala neka Marijina devica. Naj si bode potem še liberalci ali socijaldemokrati, samo da bi se rešila teh njomohtarjev. No, tako je toraj! Že nežnim Marijinim hčeram preseda klerikalni terorizem.

Za stavo je izvedela tudi žena in prišla ga je zmerjat v gostilno. Domov pa ga ni mogla spraviti.

«Mrha, pijanec,» je vpila nad njim, «vse nam boš napravil. Oh, Jezš, Marija, kako je hudo, če ima žena tako prismo do moža.»

Zmračilo se je. Fantje so zakurili ogenj. Skopali so globoko jamo in pričeli so postavljati mlaj. Radi svezosti je bil les tako opedel, da ga niso mogli pri vzdigovanju podpirati. Vse je kazalo, da izgube stavo. Brisali so smreko in zvezadi podpiralne kole v skarje, tako da je ležalo deblo na vrveh. Latje je slo. Toda, komaj so dosegli polovico dela, padlo je drevo na zemljo.

Vesel je bil Tine, peparjeni fantje.

«Korajža, na dele, fantje,» je junačil Tonček prijatelje. «10 je ura in mlaj mora o polnoči stati.»

* * *

Ura je udarila polnoč in fantje so zavriskali in zapeli »Hej Slovani« okrog postavljenega mlaja. Pijan in bešen se je pobral Tine domov, kjer je bil nato tak kraval, da so se zbirali ljudje v svrhu miritve v hiši in pred hišo.

Fantje pa so šli v gostilno, kjer so veselo prepevaje nadomeščali pri postavljanju mlaja izgubljene moči z jedjo in pijačo. Veselili so se do ranega jutra in zapili »izgubljenih« K 10.

Ko se je pripeljal zjutraj škof, ga je veselo pozdravila zastava na mlaju. Tudi fantje so prišli. Poljubili so mu roko, Tine pa je tičal jezen in pobit doma. Premišljeval je, kje bo dobil prepotrben denar in se jezil na škofa, ker se je tako pozno odločil, da pride v njegove vas.

pa ga hočejo vsiljevati resnim Jeseničanom. Pojte se solit in priporočite se sv. Katarini!

Društvene vesti. Gledališko društvo je ustanovilo pevski odsek. Petje hodi poučevati vzorni pevovodja g. Šmigovec iz Radovljice. Kdor ima veselje do petja, naj se zgleda pri predsedniku gledališkega društva.

Vrtno veselico priredi jeseniski Sokol dne 23. t. m. z najrazličnejšim sporedom. Podrobnosti pozneje.

Zdravilna sredstva zoper haemoroide name-ravajo odstraniti zaprtje, ki je glavni vzrok tega nadležnega zla. Poročila o poizkudah na c. kr. splošni bolnici dokazujejo, da povzroči naravna Franc-Ježef-ova grenčica že čez nekaj ur lahko odvajanje in se vsakokrat zmanjšujejo bolečine.

Godovi prihodnjega tedna:

9. Anatolija, Hvalimir; 10. Amalija, Felicita, Stojan, Libuša; 11. Pij L., Peter F., Miroslava; 12. Mohor in Fortunat, Saviša, Jaroslava; 13. Marjeta, Anaklet, Evgen, Draganj, Jekoslava, Radomila; 14. Bonaventura, Just, Slobodin, Dragojila, Dobroslov; 15. Henrik, Vladimir, Metod.

Sejmi na Gorenjskem prihodnji teden:

12. v Kropi; 14. v Zgornjem Tuhinju.

V Kranju, dne 8. julija 1911.

Državni zbor se snide 17. t. m. Predsedoval mu bo začasni baron Fuchs; pozneje bo izvoljen skoro gotovo za predsednika nemški nacijonalec dr. Sylvester. Kronsni govor — imel ga bo po najnovejših poročilih cesar sam — bo 18. t. m. Kot odgovor sklene drž. zbor udanostno izjavo, katero izroči predsedstvu osebno v avdienci prevzitemu vladarju v Ljubljano.

Dunajska krščansko-socialna stranka razpada naprej. Poslanec Heilinger je naznanil stranki javno svoj odstop. On in drugi njegovi somišljeniki organizirajo novo obrtniško meščansko stranko.

Brvaški ban ima s svojo politiko vedno večje smolo. Še tisti moze, ki so ga dosedaj podpirali in imeli nekaj ugleda v hrvaški javnosti, se obračajo od njega! Sedaj izkusa zopet z ustanovitvijo posebne stranke, ki bi ga naj podpirala brezpopojne v njegovem hlapčevstvu proti Madžarom. Upajmo, da kljub terorizmu od strani ogrske vlade iz tega ne bo nič!

Novo razburjenje po vsaj Evropi je povzročila Nemčija s tem, da je proti svoječasnemu dogovoru poslala v marokanske pristanišče Agadir bojno ladjo s 500 možmi. Francoska temu odločno nasprotuje; tembolj, ker je v tajni pogodbi Angležem obljubila, da Nemčiji ne prepusti niti kosčka zemlje v Maroku. Iz Angleške se že slišijo glasovi, da računa lahko Francoska brezpopojno na pomoč Angležev. Seveda ima tudi v slučaju napada od strani Nemcev tudi pomoč Rusije. To je, kar lahko napravi vojsko, kakršne še ni videl svet. Seveda bodo vse države čimbolj pazile, da ne pride do boja, toda tudi izzivanja Nemčije si ne bodo pustile dopasti.

Turčija mobilizira proti Črnogori. Iz Soluna se poroča, da so pozvani pod orožje rezervniki II. razreda. V Solun pride še 12 anatolijskih bataljonov, ki jih takoj odpošljejo na Kosovo Polje. Vse je prepričano, da mobilizira Turčija proti Črnogori.

Novo ministrstvo na Francoškem. Na Francoškem je odstopil dosednji ministrski predsednik Monis z vsemi člani ministrstva in novo ministrstvo sestavi Caillaux (Kelo). V ministrstvu ostane velik nasprotnik Nemčije Delcassé.

Kake volije na Nemškem. Avstrijski način volitev daje prav mnogo prilike za volilne goljufije; klerikalci z najostudnejšim terorizmom potrvarjajo in popravljuje volilni izid. Na Nemškem je stvar drugačna. Glasovnice niso uradne. Volilec prejme, vstopivši na volišče, uradno kuverto, v katero vtakne v posebnem zaprtem prostoru svojo glasovnico. Glasovnic, navadno v obliki vizitk s kandidatovim imenom, dobi volilec od vsake stranke, kolikor hoče. V zaprtem prostoru, t. zv. volilnem klosetu, vtakne v kuverto tiste glasovnice, ki je hče, in nihče ga ne more kontrolirati. Na ta način je zagotovljena resnična svobodna volitev, dočim obstoja pri nas tajna volitev zgolj na papirju.

Novičar.

Osebnosti. Upokojen je na lastno prošnjo predstojnik tukajšnjega c. kr. davčnega in sedao-depozičnega urada, nadupravnik g. Anton Orehek. Kot predstojnik tega urada je določen upravnik g. Josip Ahlin in kot kontroler oficijal g. Josip Tajnik. — Okrajni sodnik g. Oskar Dev v Skofji Loki je premeščen v Kranj, sodnik Josip Lenart v Kranjski gori pa v Skofjo Loko, avskultant Oton vitez Januschowsky je imenovan sodnikom v Kranjski gori.

Volitev novega cestnega odbora v Radovljico. Predzadnji ponedeljek se je vršila, kakor smo naznanili že v predzadnji številki, volitev načelnika cestnega odbora radovljiškega. Izvoljen je načelnikom g. Ivan Resman, župan v Mošjajah, njegovim namestnikom g. Adolf pl. Kappus, župan v Kamnigoricah.

Is šenčurja nam pišejo: Občinske volitve! Ti dve besedi spominata vsakega občana, da ima davčno knjžico ali kaj drugega, s čimur mora biti na uslugo občini ali fajmostru. Spomnite se pa tudi, da je na svoji zemlji sam svoj gospodar in da sama sebi najbolje gospodari. — Dolžnost njegova je, da je ponosen na to, da je kmet. — Zaveden in na svoj stan ponosen kmet ne pusti, da bi mu gospodarili drugi, ne na njegovem domu, ne v občinskem odboru. «Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti!» Kmečki sinovi in delavci, tudi Vam ni treba jerebov, postava Vam je dala volilno pravico, volite kot samostojni možje, ne kot ponižni sluge onih, ki Vas zmerjajo s pijanci, sami se pa kopljejo v vinu. — Ker se pa zavedamo svojih pravic, gremo zanje v boj, v tem znamenju se bomo bojevali in zmagali — pravična stvar mora zmagati!

Voli, kmet, zavednega kmeta
ne neumnega farskga teleta!

Koncert naše «Čitalnice». V srede dne 5. t. m. se je vršil v sokolski dvorani II. koncert v tem letu. Kljub temu, da je koncertna sezona že minila, se je vabilu odzvalo v obilnem številu naše občinstvo, ki je s tem pokazalo, da je pripravljen s protizdravnimi poplačati veliki trud, ki so ga imeli peyici in člani orkestra. Naj bi se to v prihodnje dogajalo še v častnejšem številu! Ne da bi podrobno ocenjevali posameznih točk ter navajali posamezne hibe in vrline v proizvodnji, omenimo le vobče, da je bil splošen vtis koncerta dokaj ugoden. Orkester je pod spretnim in sigurnim vodstvom g. St. Sajovica pokazal, kaj bi se dalo iz diletantov narediti z rednimi vajami. Za svoje proizvodnje je žel orkester zaslužen odobravanje. Kot solist na gosli je nastopil Ševčikov učenec g. St. Sajovic. Pri njegovem proizvodjanju smo občudovali ne samo veliko tehniko, s katero obvlada svoj instrument, ampak pred vsem izrazit evstveno podajanje. Gospoda solista je enakovredno spremljala na klavirju gospa Pirnatova. Pohvalo so žele točke čitalniškega pevskega zbora pod trudaljubivim vodstvom g. V. Rusa. Zlasti težke točke delajo zboru čast. Moski zbor je pel sploh prvič proizvodnjano Foersterjevo skladbo «Umir je mož — mož živi», ki je strogo kontrapunktično izvedena in ki povzroča zboru nemajhne težave. Škoda le, da pesmi ni pel veliki zbor, kar bi bilo v našem prijaznem mestecu prav lahko mogoče. Častno je rešil svoje naloge mešani zbor v težki Adamičevi skladbi «Zapuščena», kjer je pela solo s priznanim dovršenostjo gospa Pirnatova, ki bi nam naj bila vspehobujajoč vzgled, kako se je treba žrtvovati, da se dvigne v Kranju društveno in glasbeno življenje. Z ozirom na dobre, že dokazane uspehe izražamo željo, da se v prihodnjem letu vrste pevskega zbora in pa orkestra pomnože in strnejo. Treba je le malo odkrite požrtvovalnosti in dobre volje.

II. župan zlet slovenske sokolske župe «Ljubljana I» se vrši letos v nedeljo dne 16. julija pri «Sokolu» v Kamaniku. Občinstvo ponovno opozarjamo na to prireditev in vabimo, naj se je udeleži v velikem številu ter se samo prepriča o vstrajnem delu, ki se goji v telovadnicah in zunaj nje. Iz sporeda razvidimo, da bode nudil dan 16. julija kaj lepo sliko o vsem sokolskem delu te župe. Za ta nastop vlada po vsej župi živahno zanimanje, ki kaže, da bode ta prireditev dosegla svoj zaželjeni uspeh. Slavnost se prične že jutraj ob 5. uri s tekmovalno telovadbo, tekoma dopoldneva se vrše izkušnje za preste vaje za marščaj, ženske odseke in člane. Ob 1/2 12. uri se vrši po mestu izpred ter slavnostni sprejem pred «Društvenim domom». Javna telovadba se prične ob 1/2 4. uri popoldne ter traja do 1/2 6., ob katerem času se prične velika ljudska veselica, katera bode nudila vsem udeležnikom raznovrstne zabave. Vstopnina k tekmi 20 v, k javni telovadbi in veselici 60 v, sedež posebej 1 K.

Umetniška razstava na Bledu. Dne 15. ali 16. t. m. se odpre na Bledu I. umetniška razstava, katero priredijo gg. umetniki R. Jakopič, K. Myz in P. Zmitek. Nahajala se bode ista v zgornjih prostorih «Blejskega doma» ter bo obsegala okrog 170 umetnin, pri kateri bo sodelovalo nad 20 razstavljavcev. Za Bled, posebno za Gorenjsko, je ta razstava zelo važnega pomena, da pride za Ljubljano pri nas prvo na vrsto ter povpreši stalno in napredek s prometnega in kulturnega stališča. Priprave se vrše v najodločnejši obliki, da čim popolnejše zadostijo primernim razmeram; slavno občinstvo pa se tem potem opozarja na sijajno udeležbo ter zanimanje za to prireditev.

Lopovščina. Posedniku Franu Cajhnu, po domače Povcu, v Psati v občini Podgorica so pred kakim tednom neznani ljudje podžgali pred hišo stoječo črna in jo podrli na tla. Nato so odžgali velike voje in jo vrgli v vežo. S tem pa se niso bili zadovoljni. Vrgli so še v veži stoječo klop in sekiro v spalnico ter razbili tam svetilko in bi bili s sekiro skoro zadeli tudi Cajhnevega sina, ki je sedel ravno na mizi. Sumljivih je sedem fantov iz tamošnje okolice. Enega so že oddali deželnemu sodišču.

Kako pomagati družbi sv. Cirila in Metoda? Našo prepotrebno šolsko družbo podpiramo krepko, ako kupujemo blago, ki se prodaja v njeno korist. Pri tem zavzema odlično mesto Kolinska akcija, koje tovarna daje družbi jako znatne letne pri-

spevke. Prazen je izgovor, da so tuji izdelki boljši. Vsaka odjemalka dobi brezplačno mesečnik «Slov. Gospodinja». Trgovci in odjemalci, zahtevajte izrecno le škatljice z ovitkom in pečatom C. in M. D.

Lepe nočne vaje sta priredili požarni brambi iz Rateč in Podkorena. Ob 1/2 10 uri zvečer so trombe naznanile v Ratečah «alarm». Moštvo zasede brizgalnico in vozove ter hajd v Podkoren na pomoč. Gasilec-kolesar zasede kolo in oddirja podkorenškemu gavi. Društvu naznanijo vajo. Trebentač pokliče mostvi k delu. Ko so prihiteli Ratečani na lice mesta, sta obe moštvi neumorno delali na dveh krajih, da so očitno požar omejili. Po končani vaji sta se društvi ob 11. uri razšli. Omeniti je, da se je ljudstvu preje objavilo, da bode enkrat vaja od 25. junija do 5. julija ponoči, da se preveč ne ustraši.

Nagla smrt. Dne 1. julija je na travniku pri senu nagloma umrl 63 letni vpokojeni rudar Znidarjev Matija iz Rateč. — Dne 2. julija je ravno pred vajo gasilnega društva iz Bole Peči nagloma umrl 18 letni gasilec, Finkov sin. — Taisti dan je tudi na Trbižu umrl od kapi zadet nek pastir, ko je hotel ravno gnati živino.

Is šenčurke občine je obljubljeno mnogo zanimivosti o strahovladi velesovskega Brešarja in šenčurskega župana, o postopanju reklamacijske komisije, o razsodbah reklamacijske komisije, katere se prinese iz Kranja za litografirane k seji reklamacijske komisije, o materi županji in o onih, ki bodo svoje pregrede reklamacije zagovarjali pred kazenskim sodnikom, o neresničnem poročilu županstva okrajnemu glavarstvu, o jajcih, o onem, ki je v nedelje nad Bricelom z roke zamahnil z značilnim vprašanjem: «Kje se bo pa jemav, kdo bo pa plačoval?» Gorenjska se probuja — prihajamo ob 11. uri in Vas je strah!» (Radi damo prostora v odpravo raznih krivic, vendar prosimo cenj. dopisnika, naj bo poročilo strogo objektivno, stvarno in kolikor mogoče brez nepotrebnih osebnosti. Op. ur.)

Deželna elektrarna na Gorenjskem. Deželni odbor je vložil, kakor je citati v «Slovenca», prošnjo za koncesijo za elektrarno na Završnici, iz katere bi dobivalo električno luč in moč deset občin v radovljiškem okraju.

Gorenjske vodne sile. Iz «Slovenca» posnamemo, da je internacionalna električna družba vložila prošnjo za koncesijo za električno napravo pri Globokem pod Radovljico. Na istem mestu projektira tudi kranjski deželni odbor, kateri si je z opcijami zagotovil ves potreben svet. V sled tega je internacionalna električna družba umaknila svojo prošnjo kot brezuspešno in je edini resni projektant deželni odbor.

V odbor deželne zveze za promet s tujci so od deželnega odbora imenovani: deželni glavar pl. Šuklje, poslanca Josip Pogačnik in Iv. Piber, dr. V. Krisper, dr. Papež, tajnik Andrej Perko in računski svetnik H. Lindtner.

Iz Dvorjan pri Cerkljah se poroča: Ko so pri nas zažigali kres, je padel dveletni gostilničarjev sin Fran Prešeren v ogenj in se hudo opek.

Na cesarja Franc Jožefovi gimnaziji v Kranju se je dne 2. t. m. vpisalo v prvi razred 45 učencev in 5 učenek, ki so vsi prestali dne 6. t. m. sprejemni izpit. Ker bo v septembru vstopilo najbrže 10—15 učencev, bo imel sigurno prvi razred vsoprednik.

V Begunje! Kam pa v nedeljo, 16. julija 1911? Vsi v Zapuže, kjer priredi prostov. gasilno društvo v Begunjah (Gorenjsko) veliko veselico na prostem, na srenjskem svetu. Za zabavo bo skrbela godba na lok, ples, srečkanje, veselična policija in dr. Tudi pijske in jestvin ne bo manjkalo. Vstop vsakemu prost. Začetek popoldne ob 3. uri. Ob skrajno meugodnem vremenu se preloži veselica na prihodnjo nedeljo. K mnogobrojni udeležbi vabi najuljudneje odbor.

Kako izgleda naš prvi dreadnought? Dve leti je delalo 40 inženirjev in 50 risarjev v Polju, Trstu, na Dunaju, Plznu, Vitkovicah in drugod načrte, po katerih je delalo 4500 delavcev 30 mesecev, da so izdelali veliko ladjo. Kakor znano, se vsaka ladja pobarva. Nič manj kot 50.000 kg olja so porabili samo zato, da so pobarvali velikana, a v to velikanstvo množino ni všteto olje, ki se je porabilo za mazanje strojev in topov. Ladje gonijo turbinski stroji, ki s svojimi 25.000 konjskimi silami igraye vozijo velikana z 20 do 22 morakimi miljami, ali 10 in pol metra v sekundi. V eni uri prevozi ladja 40 km, teliko kot navadni osebni vlak. Med tem, ko more vlak kvečjemu peljati 750 ton, pa nosi dreadnought 10.000 ton, in sicer topove, municije, torpedovke, yodo, premog, živila. Samo premoga ima naloženega 2400 ton (240 vagonov). Na dreadnoughtu je 12 mogočnih stolpnih topov v starih triplestolpnih, 16 do 20 srednjih in 24 do 30 malokaliberskih topov, ki so tako skriti, da se zelo težavno razločijo. Na en pritisk izbruhne 52 topov iz svojih žrel kroglice, ki tehtajo 7000 kilogramov. Ladja je zgrajena iz Siemens Martinovega jekla. Dolga je 150 m, široka 27 m, globoka 8,2 m. Prejšnje naše najmočnejše ladje tip Radecki (14.500 ton) so dolge 137,7, široke 24,5 in globoke 8,07 m. Da zamore ladja plavati, četudi je poškodovana, je razdeljena v več samostojnih oddelkov. Vsi ranljivi ladjini deli so zavarovani z oklopi, ki tehtajo 4500 ton. V obrambo proti ujmam in torpedovkam je ladja zavarovana

s posebne vrste jekla. Stroški enega dreadnoughta znašajo približno 61.000.000 kron. Posadka enega dreadnoughta šteje približno 1000 mož, večina topničarji in strojno oboje. Poveljski poveljuje šef zdravniku, računskemu uradniku, 24 mornariskim častnikom, 20 strojnimi uradniki, 16 mornariskim kadetom, 120 višjim in nižjim podčastnikom, ki poveljujejo ostalemu moštvu. Posadka potrebuje vsak dan 400 kg mesa, 500 litrov vina in 250 litrov kave. Odkrbi stroški znašajo za moštvo dnevno 900, za štab pa 700 kron. Izven evropskih vod se ta vsota podvoji. Na Angleškem stane dreadnought v službi mesečno približno 150.000. kron.

Ženo in sebe umeril. Iz Krakova poročajo, da je v Obertinu zadavil finančni uradnik Kornel Drohomyski svojo ženo, ki jo je šele pred dvema mesecema poročil, nakar je skočil v nek vodnjak in utonil. Vzrok tej družinski drami ni znan.

Družina pijanke. Ako so starši pijanosti vdani, je to gorje za otroke. Profesor Pelmann na vseučilišču v Bonnu je studiral življenje žene. M. je bila rojena l. 1749 in je v svojem življenju prav veliko pila; potepala se je in kradla. V sto letih je imela ta žena 843 potomcev; profesor Pelmann je preiskal življenje vsakega posebej od vseh 843. Kaj je našel? 106 jih je bilo rojenih nezakonskih, 142 jih je bilo beračev, 64 jih je bilo v ubožnih zavodih, 161 žen je živelo nemoralno življenje, 76 jih je bilo obsojenih za razne zločine (7 celo zaradi umorov). Ta rodbina je veljala državo 6 milijonov kron, ki so jih posamezni prejeli kot podporo, ki so bile plačane v svrhe prehrane in ječah, ubožnih hišah, bolnicah, oziroma da so se pokrili stroški, ki so jih posamezni člani povzročili.

Pes pri telefonu. Newyorsk listi poročajo: Neka telefonistinja v New Jerseyu je videla v eni zadnjih noči zažareti električno svetilko, ki je bila zvezana s telefonskim aparatom italijanskega čevljarja Michele Bellottija. Odgovorila je takoj, kot navadno, toda vkljub temu, da je ponovno klicala v aparat običajni «halo, halo», se klicatelj ni eglasil, pač pa je čula močno lajati nekega psa, nakar sum in oddaljeno stokanje. Poklicala je predstojnika urada, ki je tudi čul po telefonu lajanje psa in je bil istega mnenja kot telefonistinja, da se je v čevljarjevi delavnici morala zgoditi kaka nesreča, umor ali kaj podobnega. S poštno telefonske centrale so takoj telefonirali na policijo, odkoder je takoj več uradnikov odhitelo v čevljarjevo delavnico. Policisti so udrli skozi okno v delavnico ter našli psa, ki se je obnašal kot zbesnel. Vlomili so sosednja vrata in šli za psom, ki jih je vodil v neko sobo, kjer so našli čevljarja Bellottija ležati v krvi na tleh. Z zadnjimi močmi je še mogel dati znamenje, da je hotel izvršiti samomor. Da bi lahko mirno umrl, je zaprl psa v malo sobico, kjer je bil telefon. Ko pa je pes začel stokanje svojega gospodarja, je postal nemiren. Toda vrata so bila zaklenjena in ko je pes ves nemiren skakal po sobici, je prevrnil na mizi stoječi telefonski aparat, da so padli slušalniki s kljukic in je vsled tega zažarela žaravnica v telefonskem uradu. Tako je po naključju še pravečasno došla pomoč in na opisani način je pes rešil žiljenje svojemu gospodarju.

Zaradi mode — samomer. V Pragi je hotela skočiti neka elegantna dama v Vltavo, ker ji ni hotel kupiti soprog novega klobuka, kot je pozneje sama izpovedala na policiji. Rešili so jo še o pravem času.

Strahna žalelgra v čuvajnici. Bogata srbska kmetica Mladinovič je imela opravka v oddaljeni vasi. Na poti domov jo je v Paračinu prehitela noč. Ker je imela veliko denarja s seboj, ni hotela iti premočevati v gostilno, ampak je prošila železniškega čuvaja za premočišče, ki ji je tudi ustregel. Obe s čuvajevo ženo sta šle v eno sobo spat. Čuvaja, ki je videl pri kmetici mnogo denarja, se je polastil pohlep, in sklenil je, jo umoriti. V noči je najprej zunaj izkopal jamo, kamor bi bil umorjenko vrgel. Potem je pa šel v spalnico in je zabodel v temi ženski, katera je ležala v postelji, določeni za tujko, nož v srce. Ko je na to zažgal luč, da bi pobral denar, je z grozo zapazil, da je umoril svojo ženo, ki je v noči s tujko menjala ležišče. Morilec se je nato vrgel pod vlak, ki ga je povezil.

Grozodejstvo blazne matere. Kotijaževa soproga Marija Kadletzova z Dunaja trpi že dalj časa na živčni bolezn, ki se je v zadnjem času pojavila tako močno, da je bolnica napravila že več dejanj, ki kažejo naravnost blaznost. Na binkoštni ponedeljek je bila Kadletzova sama s svojim dvehletnim sinom doma. Okoli 1. popoldne so zaslislali sosedje bolešno otroško kričanje iz njenega stanovanja. Takoj so slutili, da se je morala zgoditi kaka nesreča, posebno ker se vedeli, da je Kadletzova že dalj časa abnormalna. Vdrti so s sile v njeno stanovanje, kjer se jim je nudil grozen prizor. Z veliko težko sekiro v rokah je stala mati pred svojim otrokom, ki se je zvijal v bolečinah ranjen na glavi v mlaki krvi v svoji postelji. Blazna mati ga je še enkrat udarila s težko sekiro po glavi in mu prizadela težko rano. Preskalo mu je 4 cm globoko kožo in lobanjo. Z veliko težavo so blaznici iztrgali iz rok sekiro in je odpeljali v blaznico. Ranjenega otroka pa so oddali v etroske bolnico.